
Kyrkomötet
Ekonomi- och egendomsutskottets betänkande 2009:1

Svenska kyrkan som aktieägare

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet motion 2009:16 av Ylva Wahlström, om direkt bevakning av Svenska kyrkans aktier på bolagsstämmor och motion 2009:87 av Bo Hanson, om incitamentsprogram och människosyn.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är väsentligt att Svenska kyrkan agerar som en ansvarsfull ägare. Mot bakgrund av att Svenska kyrkans nationella nivå redan bedriver ett omfattande arbete inom området ägarstyrning föreslår utskottet Kyrkomötet att avslå motionerna.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionernas förslag.....	3
Motion 2009:16 av Ylva Wahlström, Direkt bevakning av Svenska kyrkans aktier på bolagsstämmor	3
Motion 2009:87 av Bo Hanson, Incitamentsprogram och människosyn	3
Bakgrund.....	3
Utskottets överväganden.....	6
Motion 2009:16.....	6
Motion 2009:87	6

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

EE 2009:1

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:16.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:87.

Motionernas förslag

Motion 2009:16 av Ylva Wahlström, Direkt bevakning av Svenska kyrkans aktier på bolagsstämmor

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att se till att det införs bolagsbevakare på de bolag Svenska kyrkan har egna aktier i.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen verkställa detta så snart som möjligt och återsrapportera till Kyrkomötet om nuläget vid Kyrkomötet år 2010.
3. Kyrkomötet beslutar att rekommendera Kyrkostyrelsen att ge detta nya uppdrag till några förtroendevalda/nyanställda.

Motion 2009:87 av Bo Hanson, Incitamentsprogram och människosyn

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda om Svenska kyrkans placeringspolicy bör innehålla anvisningar om vilka typer av incitamentsprogram kyrkan som ägare bör söka främja och vilka som bör undvikas.

Bakgrund

Eftersom båda motionerna behandlar frågor med koppling till Svenska kyrkan som aktieägare har utskottet valt att behandla dem i samma betänkande.

Kyrkomötet har vid ett flertal tillfällen tagit ställning till frågor som rör kapitalförvaltningen på Svenska kyrkans nationella nivå. På senare år har dessa frågor i huvudsak handlat om olika typer av etiska överväganden kopplat till kapitalförvaltningen (se t.ex. Ekonomi- och egendomsutskottets betänkanden EE 2000:2, EE 2004:5 och EE 2005:5).

I 51 kap. 2 § kyrkoordningen anges att:

Trossamfundet Svenska kyrkan skall på den nationella nivån förvalta sitt kapital på ett sådant sätt att detta bevaras till sin reella (värdesäkrade) nivå mätt över rullande tioårsperioder.

Kapitalet skall förvaltas så effektivt som möjligt. Det skall vara placerat på ett sådant sätt att riskerna sprids och att bästa möjliga uthålliga totalavkastning uppnås. Kapitalet skall därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkofondens styrelse hade på sin tid ansvaret för kapitalförvaltningen på nationell nivå. 2005 års kyrkomöte beslutade på förslag av Kyrkostyrelsen (KsSkr 2005:8) att Kyrkofondens styrelse skulle avvecklas och att ansvaret för den nationella nivån kapitalförvaltning därigenom skulle överföras till Kyrkostyrelsen.

För att skapa tydliga riktlinjer för kapitalförvaltningen har Kyrkostyrelsen fastställt en finanspolicy. Av policyn framgår följande under rubriken ansvarsfullt ägande:

Svenska kyrkan strävar efter att vara en ansvarsfull ägare i en vid bemärkelse. Därför görs placeringar i aktier i huvudsak direkt i enskilda företag och inte i aktiefonder. På detta sätt vet man hela tiden i vilka företag Svenska kyrkan på nationell nivå är engagerad. Till ägaransvaret hör även att påverka marknaden att ta hänsyn till ESG-faktorer. Alla ägare har ett gemensamt ansvar för dessa frågor.

Ägaransvar utövas även utanför den löpande kapitalförvaltningen genom bl.a.

- förkunnelse och opinionsbildning
- stöd till olika initiativ som främjar en tillämpning och vidareutveckling av FN:s principer om ansvarsfulla investerare
- att enskilt eller tillsammans med andra placerare driva frågor av principiell betydelse på bolagsstämmor och i andra former.

I förarbetet till finanspolicyn utvecklas i kapitel tre begreppet ansvarsfullt ägande:

3. Ansvarsfullt ägande

Förvaltaransvaret innebär många gånger att kapitalförvaltaren ställs inför svåra överväganden. Svenska kyrkan skall förvalta så att de resurser hon disponerar över ger en god avkastning samtidigt som det skall ske under former som är socialt och miljömässigt ansvarsfulla. Vid placeringar skall hänsyn tas till såväl finansiell avkastning och ansvarsfull styrning som sociala och miljömässiga aspekter. Kravet på finansiell avkastning innebär att investeringar skall göras på ett sätt som förväntas både ge en god avkastning på lång sikt och en god riskspridning. Placering i aktier skall därför göras med inriktning på långsiktigt god avkastning i företag som utövar ansvarsfull styrning, bidrar till att skapa sysselsättning samt verkar för att öka människors välfärd.

3.1 Påverkan inom ägarstyrningsområdet

Det är idag sällsynt att ägarna har en direkt koppling till företagen. I stället representeras de av ombud såsom kapitalförvaltare. Utan en genomtänkt policy är det svårt att styra kapitalförvaltarens bedömning och agerande när det gäller frågor som är relaterade till ägarstyrning. En ägarstyrningspolicy behöver innehålla grundkomponenter som frågor kring röstning på bolagsstämmor, principer för utformning av ledningens belöningssystem, likabehandling av aktieägare, tillämpning av så kallade "bolagsstyrningskoder" samt krav på genomlysning och rapportering från företaget...

Svenska kyrkan är vanligen en mycket liten ägare i varje enskilt bolag varför det kan vara svårt att som enskild aktör göra sin röst hörd. Dessutom har Svenska kyrkan begränsade resurser för att bedriva aktiv ägarstyrning i någon större omfattning. De möjligheter som finns för Svenska kyrkan att utöva sin ägarstyrning är en kombination av följande insatser:

- Finanspolicyn ger förvaltare vägledning för att investera i företag som motsvarar svenska kyrkans riktlinjer för ansvarsfulla företag enligt beskrivning ovan.
- Deltagande i internationella nätverk och organisationer för att främja god ägarstyrning.
- Direkt eller indirekt samarbete med andra ägare för att driva enskilda frågor som har stor betydelse för Svenska kyrkan.
- Direkt dialog med det enskilda företaget beträffande specifika frågor, ofta tillsammans med kapitalförvaltaren.
- Röstning på bolagsstämmor i frågor som har stor betydelse för Svenska kyrkans uppfattning om hur ett ansvarsfullt företag bör uppträda.

Förutom att vara en aktiv ägare för de bolag som ingår i Svenska kyrkans placeringar, har Svenska kyrkan en strävan efter att vara en ansvarsfull ägare i en vid bemärkelse. Det innebär att Svenska kyrkan

är aktiv i frågor som har betydelse för marknadens hantering av ägarstyrningsfrågor. Denna ägarstyrning utövas bland annat med hjälp av följande verktyg:

- Förkunnelse och opinionsbildning.
- Delta i olika former av nätverk för att driva enskilda frågor av särskild betydelse för Svenska kyrkan.
- Aktivt stödja olika initiativ som främjar en ansvarsfull hantering av ESG-relaterade frågor.
- Delta på bolagsstämmor för att aktivt driva frågor av principiell betydelse.

3.2 Enhet för ägarstyrning

Ett aktivt ägande tar resurser i anspråk och kräver tillgång till särskild kompetens inom kapitalförvaltningen. Samtidigt bör det emellertid framhållas att företag som drivs på ett ansvarigt sätt ofta är framgångsrika även i ekonomiskt avseende. Det har t.ex. visat sig att många av de företag som låtit sig utsättas för extern granskning av hur de lever upp till olika krav beträffande socialt ansvarstagande, etik och miljö har haft en god utveckling på aktiemarknaden.

Inom kyrkokansliet finns det ett flertal enheter som arbetar inom detta område. Svenska kyrkans roll som opinionsbildare blir tydligare när dessa resurser kan samordnas. För närvarande pågår bl.a. arbete inom följande områden:

- Policyenheten inom internationella avdelningen inkl. samarbete med SwedWatch och Rättvisemärkt
- Arbete med hållbar utveckling, främst inom avdelningen för utbildning, forskning och kultur
- Etisk granskning inom ekonomi- och finansavdelningen ...

Kyrkostyrelsen har inrättat ett kapitalförvaltningsråd. Enligt den av Kyrkostyrelsen fastställda arbetsordningen ansvarar Kapitalförvaltningsrådet bl.a. för:

- ◆ att initiera och föreslå förändringar i finanspolicyn,
- ◆ att följa efterlevnaden av policyn,
- ◆ att utvärdera förvaltningen,
- ◆ att besluta i frågor om ägarstyrning inom ramen för gällande policy, och
- ◆ att rapportera till Kyrkostyrelsen rörande viktiga omständigheter som påverkar förvaltningen.

Rådet består av tre förtroendevalda ledamöter ur Kyrkostyrelsen, varav en utses till ordförande, och tre externa experter.

Det praktiska arbetet inom kapitalförvaltningsområdet utförs bl.a. av den nationella nivåns Ekonomi- och finansavdelning. Den nationella nivåns samlade resurser kopplade till ägarstyrningsfrågor har på senare år förstärkts.

Den nationella nivån har en omfattande bolagsbevakning och urvalsprocessen vid aktieköp innebär att nationell nivå väljer att placera i ansvarsfulla företag. Arbetet fokuserar på att skapa dialog direkt med de berörda bolagen i den mån det finns frågor att diskutera. Svenska kyrkan är även representerad i olika svenska och internationella sammanhang där ägarstyrningsfrågor diskuteras.

Under 2008 och 2009 har bedömningen varit att det inte funnits frågor som varit av sådan karaktär att det motiverat närvaro från Svenska kyrkan.

Ekonomi- och finansenheten rapporterar regelbundet till Kapitalförvaltningsrådet. Av rapporteringen framgår bl.a. hur ansvarsfulla de företag som investerats i är och vilka dialoger som förs.

På nationell nivå pågår ett strategiskt arbete för att bättre synliggöra det arbete som Svenska kyrkan bedriver inom området kapitalförvaltning och ägarstyrning.

Utskottets överväganden

Motion 2009:16

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motionen.

Utskottet delar motionärens uppfattning om att det är väsentligt att Svenska kyrkan agerar som en ansvarsfull ägare. Detta kan t.ex. ske genom att närvara på en bolagsstämma för att framföra kyrkans ståndpunkt i en viss fråga. Det är dock viktigt att ägarbevakning sker rationellt och på ett sätt som skapar bästa möjliga förutsättning för att uppnå det resultat som kyrkan eftersträvar. Här har erfarenheten visat att direktkontakt med ledningen för det aktuella företaget ofta skapar god grund för en konstruktiv dialog. Även kyrkans deltagande i olika typer av nätverk, där flera aktieägare gör gemensam sak, ökar möjligheten till framgång. Deltagande på bolagsstämmor är således endast ett av flera möjliga sätt för att skapa förändring i ett företags beteende.

Utskottet anser att det arbete som bedrivs på den nationella nivån när det gäller ägarstyrningsfrågor håller hög kvalitet. Utskottet förordar därför att det nuvarande arbetssättet bibehålls. Det är av stor vikt att Kapitalförvaltningsrådet ges möjlighet att besluta om vilken metod, exempelvis närvaro på bolagsstämma, som ska användas för att uppnå bästa resultat i en viss situation. Mot bakgrund av detta yrkar utskottet avslag på motionen.

Motion 2009:87

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motionen.

Svenska kyrkans nationella nivå bedriver idag ett omfattande arbete när det gäller bolagsbevakning i allmänhet och ägarstyrningsfrågor i synnerhet. En del av detta arbete är Kapitalförvaltningsrådets kontinuerliga bevakning av att placeringsriktlinjerna med tillhörande ägarstyrningsaspekter är aktuella och relevanta.

En fråga som har aktualiserats inom näringslivet på senare tid är just frågan om bonusar och andra typer av ekonomiska incitament. Utskottet delar motionärens uppfattning om att ägarstyrningsproblematiken även inkluderar frågan om hur företag utformar sina incitamentsprogram. Här är det viktigt att konstatera att incitament inte enbart skapas genom möjlighet till ekonomisk belöning i form av en bonus. Mot bakgrund av att frågan är aktuell och att Kapitalförvaltningsrådet löpande bevakar ägarstyrningsfrågor förutsätter utskottet att denna fråga kommer att belysas av rådet. Utskottet anser därför att ett särskilt utredningsuppdrag inte är motiverat. Utskottet yrkar därför avslag på motionen.

Uppsala den 24 september 2009

På Ekonomi- och egendomsutskottets vägnar

Stig Eriksson, ordförande

Anders Granberg, sekreterare

Beslutande: Stig Eriksson, ordförande, Ann-Marie Hallin, Leif Nilsson, Ingrid Karlsson, Sigvard Olsson, Nils Furtenbach, Ingvar Eriksson, Jan Nilsson, Kerstin Larsson, Sten Persson, Christer Mohlin, Peter Bernövall, Kurt Hedman, Runar Patriksson och Marja Hillerström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Gunilla Johansson, Ragnar Bergsten, Ann-Sofie Nelstrand, Tommy Persson, Karin Rönnberg, Anders Björkman, Vera Skoglund, Eva-Maria Munck, Bo Hanson och Alve Svensson.

Biskop Tony Guldbrandzén har deltagit i utskottets överläggningar.